

Josep Maria Esquirol: 'Sense alguna mena d'esperança, no hi ha resistència'

Publicat per [Interacció](#) [1] el 14/10/2024 - 10:00 | Última modificació: 04/05/2026 - 09:38

Amb motiu de l'Espai Claustre celebrat el passat 8 d'octubre, hem conversat amb Josep Maria Esquirol, filòsof i assagista, autor de llibres tan celebrats com *La resistència íntima* (2015) i *Escola de l'Ànima*. Hem parlat amb ell sobre qüestions tan diverses com la fraternitat, el transhumanisme i la burocràcia, entre d'altres, i el seu impacte en el món cultural.

Parlem de la fraternitat. Què implica la fraternitat com a ideal polític? Quines conseqüències creus que té en la cultura?

Intento explicar que hi ha una fraternitat donada -som petites verticals precàries definides sobre l'horitzontalitat de la terra- i una fraternitat treballada. Aquesta segona és la que constitueix la dimensió política i cultural.

A *L'escola de l'ànima*, el teu últim llibre, ens dius que les escoles, instituts, facultats o escoles de vida no han d'integrar-se en allò que domina, ni evadir-se cap a una espècie de regne idealitzat. Quines conseqüències té, en el camp de la gestió cultural, aquesta posició d'*altertopia*, que defineixes com a resistència revolucionària?

Cal comprendre la societat no com un tot, sinó com la interrelació de persones i d'institucions. Tant la idea de lloc com la d'*altertopia* és una pista per facilitar aquesta comprensió. Però, no només això. Quan, pels motius que sigui, domina la homogeneïtat, l'*altertopia* és una forma de resistència.

En un altre punt formules aquest aforisme: "La millor manera de ser contemporani és no rendir-se a l'actualitat. Resistir". En un món dominat per les urgències narratives, polítiques i mediàtiques, com s'aconsegueix això?

En general, procuro no donar gaires receptes màgiques. Això ja ho fa l'autoajuda.

Has afirmat que la revolució depèn de mig pam. Amb només mig pam tot podria canviar?

Sí, mig pam, i trenta passes. Mig pam és un desplaçament quasi metafísic. Que una porta en lloc d'estar tancada estigui mig oberta. Que en un rostre es dibuixi un somriure. Que algú cedeixi el pas... Les trenta passes són les de la sagrera: són les trenta passes de la pau.

Josep Maria Esquirol centra el seu pensament en allò que anomena "filosofia de la proximitat"

La nostra cultura viu massa pendent de l'actualitat? L'única manera d'estar al dia, de viure l'aquí i l'ara, és fugir d'aquest soroll?

El soroll sempre és mala cosa. Millor evitar-lo. L'actualitat és una manera de parlar d'una cosa que ens reclama contínuament, que ens xucla. Paradoxalment, això ens aliena i fa minvar la nostra capacitat d'acció.

Resistir també implica una actitud que concep la millora humana des dels valors i l'ètica, i no tant des de la implementació de dispositius artificials i tecnologies, com postula el transhumanisme...

El transhumanisme no s'aguanta per enlloc. És una moda. I una manera de fugir de les exigències de la nostra situació. He defensat que del que es tracta no és d'anar més enllà de l'humà, sinó d'aconseguir que l'humà sigui més humà.

Ens has parlat de l'anarquia de la gràcia. És possible conjujar l'anarquisme, la mística i la resistència? Quina diferència hi ha entre la gràcia que proposes i la del calvinisme?

Sense alguna mena d'esperança, no hi ha resistència. Esperança que el mal no tingui la darrera paraula. Parlo de la gràcia de la manera que se'n parla col·loquialment: al món i a la vida hi ha regals. I és bo saber-los agrair. És bo donar gràcies a la gràcia que és la trobada amb certes persones, o a la gràcia de la presència de les coses belles del món.

I per acabar. A *La resistència íntima* afirmes que "L'existència és sempre, en el millor dels casos, existència exposada, oberta i interpel·lada". Això esvaeix qualsevol temptació de cultura burocràtica, acomodaticia i elitista?

Sempre s'ha d'estar amatent a les degeneracions. La burocràcia és el règim de la impersonalitat, és a dir, el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC). Diputació de Barcelona. Montalegre, 7. Pati Manning. 08001 Barcelona. Tel. 934 022 565

domini de ningú. Asfixia. Una cultura acomodaticia és gairebé una contradicció. Perquè cultura vol dir esforç i treball. I una cultura elitista és, com tot elitisme, un pecat de supèrbia.

Categories: Espai claustre

Categories: Sèries editorials

Etiquetes: pensament cultural

Etiquetes: valor públic de la cultura

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: polítiques culturals

- [2]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2024/04/esquirol-entrevista>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/9551>